

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Stev. 205. Leto XII.

Maribor, ponedeljek 12. septembra 1938

Cena 1 din

Današnji dan odloči: mir ali vojna?

Govor prezidenta Beneša v soboto — Češki in slovaški narod strnjena — Sudetske Nemce zajema hipnotična psihoza — Pred govorom Hitlerja v Nürnbergu in sklepi angleške vlade v Londonu

GOVOR PREZIDENTA BENEŠA.

PRAGA, 12. septembra. V soboto zvečer je govoril prezident dr. Beneš po radiu svoj že več dni napovedani govor, katerega je prenašalo tudi več sto oddajnih postaj po vsem svetu. Njegov govor ni bil nobena posebna senzacija, ampak le možata izpoved vere v demokracijo, kulturo in obstoj Češkoslovaške ter apel na vse državljane republike, naj doprinejo vsak svoj del za mirno in priateljsko rešitev vseh sedanjih notranjih problemov.

Dr. Beneš je dejal, da govori v trenutku največje napetosti in mednarodnih težkoč po svetovni vojni vsem državljanom, Čehom, Slovakom, Nemcem, Madžarom, Podkarpatskim Rusom in Polakom. Naglasil je, da namenoma noče razpravljati o mednarodnem položaju. Orisal je politični, gospodarski in kulturni razvoj ČSR v 20 letih v duhu prave demokracije ter prešel nato na pogajanja s predstavniki narodnih manjšin, pred vsem z Nemci. Novi načrt za ureitev narodnostnega vprašanja velja za vse skupine v državi in se bo o njem razpravljalo z zastopniki vseh. Načelo načrta je, dati narodom, kar je narodnega, državi pa, kar je državnega, to pa po načelih popolne demokracije. S tem naj se doseže za vse resnična enakopravnost. Na razne pomisleke iz pism in listov glede umestnosti nove ureditve države je dr. Beneš dejal, da so novi predlagani ukrepi koristni za razvoj, bodočnost in trdnost države. Demokracija bo ostala. S tem doprinese ČSR nemalo k zvezi za ohranitev svetovnega miru. ČSR hoče dobre odnose z vsemi, zlasti tudi z Nemčijo.

Dalje je dr. Beneš apeliral na vse državljane, naj ostanejo mirni in sopomazajo pri uresničenju teh načrtov. Pred vsem se pa mora ustvariti medsebojno zaupanje. Z razburjanjem, izzivanjem, spopadom in vznemirjenjem se ne ruši samo mir v državi, ampak v vsej Evropi. Vsak mora pokazati, da ČSR ne želi povečati sedanje evropske napetosti. Krivda ali zasluga vsakogar je sedaj lahko večja kakor si misli. Državne oblasti imajo sicer dovolj moči, da zagotovijo mir, toda ponos demokracije zahteva disciplinirane državljane. Dr. Beneš veruje v dobro voljo vseh, tudi Nemcev, zato tudi veruje v sporazum. Če pa bi prišla kljub vsemu nevarnost, naj bo vsak pripravljen, da jo odvrne. Nikdar ni poznal strahu, bil je vedno optimist in sedaj še večji kakor kdajkoli. Veruje v državo, vojsko in vdanost državljanov ter ve, da bo ČSR izšla zmagovita iz vseh težkoč.

SLOGA VSEH ČEHOV IN SLOVAKOV.

PRAGA, 12. septembra. Apel prezidenta Beneša je globoko vplival na vse češko in slovaško prebivalstvo, ki se je takoj strnilo v eno samo enoto in v trenutku pozabilo na vse dosedanje strankarske razprtije. Celo najbolj radikalni pristaši Slovaške ljudske stranke spreminjajo svoje zadržanje in se zavedajo, da bi uničenje ČSR pomenilo tudi uničenje slovaške svobode. Brez uspeha je pa ostal prezidentov govor pri sudetskih Nemcev, ki so že v soboto zvečer, takol govoru in včeraj ves dan izživali nove incidente. Vendar so ostali ti incidenti precej omejeni in brezpomembni, ker na nemško izzivanje nihče ni hotel reagirati. Največ incidentov so izzvali Nemci v hebski pokrajini. V Hebu je morala nastopiti policija, ki je več izživačev zadržala. Tudi v Opavi so bili novi incidenti,

pri katerih je bilo na obeh straneh nekaj lažje ranjenih.

DEMONSTRACIJE PRED RUNCIMANOM.

PRAGA, 12. septembra. Lord Runciman je sprejel včeraj na gradu grofa Czernina odposlanstvo sudetsko-nemške stranke pod vodstvom poslanca Bohnerja. Delegacija je sporočila lordu nemške zahteve. Tudi pred gradom se je zbralo več tisoč Nemcev, ki so kričali: »Mi hočemo svoje pravice.« Nemci so peli nemške nacionalistične pesmi in zahtevali v zboru, naj se lord Runciman pokaže, češar pa ni storil, ampak je naročil le poslancu Bohnerju, naj se množici zahvali v njegovem imenu za pozdrave. Ker pa Nemci le niso odnehali in so postajali tudi nasilni, je stopil lord Runciman v spremstvu žene, grofa Czernina in poslanca Bohnerja končno na balkon in dejal: »Dragi nemški možje in žene! Vi živite tu v prekrasni deželi. Naj da Bog tej deželi mir!« Demonstranti so se nato odstranili med prepevanjem nacionalističnih pesmi.

PSIHOZA PONORELOSTI.

PRAGA, 12. septembra. Tudi včeraj so imeli Nemci več zborovanj in manifestacij, pri katerih so se ponovno slišali protidržavni vzkliki. Pristaši sudetsko-nemške stranke so od vedno večje agitacije že popolnoma sfanatizirani in ponekod kakor ponoreli. Zdi se, kakor da jih je zajela neka hipnotična psihoza, v kateri so gluhi za vsak argument in sploh ne ločijo več resnično od neresničnega.

PRED ODLOČITVIJO.

PRAGA, 12. septembra. Danes vlada v Pragi napeto pričakovanje usodnih odločitev, ki jih bo ustvaril Hitlerjev govor v Nürnbergu in dokončni sklep današnje seje angleškega ministrskega sveta. Od teh dveh dogodkov je odvisna usoda miru ali vojne.

Pred Hitlerjevim govorom

VČERAJSNJA HITLERJEVA ALUZIJA NA ČEŠKOSLOVASKO NEMCE. HITLER BO GOVORIL DANES OB 19. URI.

NÜRNBERG, 12. septembra. Včerašnji predzadnji dan kongresa NSS je bil posvečen bojnim formacijam nacionalnega socializma. Pred Hitlerjem je defiliralo okoli 120.000 mož SA, SS itd. Defile je trajal 5 ur. Do včeraj so pripeljali vlaki v Nürnberg 1.150.000 ljudi. Ob tej priliki je imel Hitler govor na čete, v katerem je dejal med drugim, da je nacionalni socializem izvrševalec volje usode nemškega naroda. Ob koncu pa je namignil tudi na ČSR in rekel dobesedno: »Žive tudi še Nemci, ki nimajo sreče biti z vami tu na tem mestu ramo ob ramo. Naša srca bijejo za njih kakor njihova za nas. Mislim, da imamo do njih obveznosti na temelju občutka dolžnosti, ki se more določiti z eno samo besedo: Nemčija.«

NÜRNBERG, 12. septembra. Veliki 10. kongres NSS bo danes zaključen. Današnji dan je posvečen vojski. Slavnosti so se pričele davi z budnico vseh vojaških godb, ki so korakale po ulicah Nürnbergu. Ob 14. uri se prične pred Hitlerjem mimohod zastopstev vseh formacij nemške vojske. Z nenavadno napetostjo

pa pričakuje ves Nürnberg, ves nemški narod in ves svet zaključek kongresa s Hitlerjevim govorom drevi ob 19. uri. Njegov govor bodo prenašale vse radijske oddajnice v Nemčiji in mnoge po vsem svetu. Hitler bo podal pregled vseh važnejših dogodkov preteklega leta in izjavo, kateri se z ozirom na napeti mednarodni položaj zaradi Češkoslovaške prisoja največji pomen. Zaključil se bo kongres o polnoči s koncertom vseh v Nürnbergu zbranih vojaških godb.

NÜRNBERG, 12. septembra. Havas poroča, da je Hitler baje odklonil tudi najnovejšo ponudbo praške vlade glede ureditve sudetsko-nemškega vprašanja. Ako se bodo sudetski Nemci kljub temu formalno še pogajali, bo to le zavlačevanje za pridobivanje časa. Prav tako je verjetno, da Hitler tudi v svojem današnjem govoru ne bo še odkril vseh svojih kart, ampak bo pustil svet še dalje v negotovosti.

NÜRNBERG, 12. septembra. Kakor se iz poučenega vira izve, je pričel Hitler šele danes sestavljati svoj govor, ki ga bo imel drevi ob zaključku kongresa.

Göringov govor v Nürnbergu

NAJSRDITEJSI NAPAD NA DEMOKRACIJO. »NEMŠKA AVIJACIJA IN TRDNJAVSKA OBRAMBA NEPREMAGLJIVA.«

BERLIN, 12. septembra. V soboto popoldne je imel maršal Göring pred 150.000 funkcionarji nacionalno-socialistične stranke v Nürnbergu velik govor, v katerem je strahovito napadal boljše vize in demokracijo. Göring je dejal, da je sedaj ustvarjena fronta vsega svetovnega boljše viza in demokracije proti nemškemu nacionalnemu socializmu. Posebno ostro je govoril o boljše vizmu in demokraciji v Češkoslovaški in Angliji. Takih izpadov proti demokraciji, kakor so bili Göringovi, svet doslej še ni slišal. Nemški nacionalni socializem se bo zato branil z vsemi sredstvi proti tej fronti boljše viza in demokracije, kateri stoji ves nemški narod strnjen nasproti v zvezi s svojimi prijatelji, ki si jih je pridobil in si jih še bo. Zato tudi

ne bo dovolil nobenega tujega vmeševanja v srednjeevropske zadeve. Nemčija je s svojo idejo postala jeklena narodna enota. Ta ideja ji je dala tudi zopet orožje. Nemško letalstvo je danes nepremagljivo in nemške meje, zlasti na zahodu (proti Franciji) so zavarovane s takimi utrditvami, da jih nihče ne more zavzeti. Nemčija se zato nikogar ne boji.

VREMENSKO POROČILO

Menjajoče se oblačno, vendar večinom brez padavin. Sedanje vreme utegne ostati še nekaj dni.

Borza. Cürich, 12. septembra. Devize. Beograd 10, Paris 11.94 $\frac{1}{2}$, London 21.30 New York 42 $\frac{3}{4}$, Milano 23.27 $\frac{1}{2}$, Praga 15.24.

Zapiski

Brez debate in glasovanja

Tržaški »Il Piccolo« je poročal z nürnbergskega kongresa: »Razume se, da se pod imenom kongres ne sme razumeti v tretjem rajhu tisto, kar pomeni ta beseda v demokratičnih državah, t. j. razpravljanje, glasovanje in resolucije. Nacionalno-socialistična stranka je ves narod. To je izraz volje, ki se kaže s prihodom velikih odposlanstev v Nürnberg, da izrazijo neomajno zaupanje svojim vodjem, da poslušajo njihova poročila in načrte za nove cilje, pred vsem pa nove naredbe in ukaze. Tako so se zbirali stari Germani okoli svojih vodij, da slišijo, kaj je bilo storjenega in kaj je še treba storiti.«

Pierre Cot Čehoslovakom

Bivši francoski letalski in trgovinski minister Pierre Cot, ki se mudi na Češkoslovaškem, je imel v praškem radiu govor, v katerem je dejal med drugim: »Pristaši razizma se morajo zavedati, da mi Francozi, Angleži in Američani ne bomo dovolili razdelitve človeštva v višje in nižje rase. Mi hočemo, da veljajo za vse rase in vse narode enaki zakoni mednarodne pravice in mednarodne morale.«

Nevarno življenje

»Die Deutsche Allgemeine Zeitung« piše o problemu sudetskih Nemcev in nürnbergskem kongresu ter zaključuje svoja izvajanja z značilnim stavkom: »Nobenemu Nemcu ne sme povzročati posebne truda misel, da se mora naučiti nevarno živeti.«

Vzrok težav republikancev

Španska republikanska vojska trpi pred vsem zaradi pomanjkanja vojnega materiala, ki ga ne more dobavljati v večjih množinah, kakor to lahko dela Franco. Angleški vojaški strokovnjak kap. Payne pravi, da cenijo Francovo zračno moč na 1200 aeroplanov v aktivni službi, dočim jih imajo republikanci le 200 do 250. Razmerje je torej 5 : 1. Zato so republikanci ustavili operacije z letali, ker je za njih nevarnejše, če izgubijo 5 letal kot za Franca, če jih izgubi 20. To seveda v moralnem pogledu slabo vpliva na republikansko vojsko.

Nemški zemljevid

Nedavno se je pojavil na Dunaju novi zemljevid, namenjen šolam, na katerih so narisane kot del nemške države Češkoslovaška, Romunija, Madžarska, Ukrajina, Litva, Letonija, Estonka in znaten del Poljske. (»Kurier Warszawskie«).

Usoda ostarelih strank

»Stranka, ki oznanja v opoziciji druga načela kakor jih izvaja, kadar je na vladi, si daje sama najlepše spričevalo moralne manjvrednosti. Taka stranka je sojena in obsojena in je samo še vprašanje časa, kdaj bo izginila. Zelo zanimivo pa je, da padejo do take moralne manjvrednosti skoro vse ostarele stranke, ki so zaradi dolgega obstoja in čestega okušanja vladne oblasti izgubile moralne in idejne temelje svojega nastanka.« (William Peterson v knjigi »Življenje strank«).

Izgon italijanskih Židov

Po novem italijanskem zakonu o izgonu Židov, ki so se naselili v Italiji po letu 1919, bo prizadetih mnogo znanih osebnosti. Tako sloviti ginekolog prof. Artom, ki je zdravnik italijanske kraljevske družine, prof. Tullio Levi-Civita, matematik in Einsteinov učenec, prof. Giorgio del Vecchio, filozof in Gino Arias, ekonomist.

Naloga akademikov

»Naj izginejo v preteklost časi, ko so se naši visokošolci ponašali z velikim številom semestrov in malim številom opravljenih izpitov. Ali ne ostanejo naj tudi ne samo pri šolskem studiju, ampak naj izpopolnjujejo svoje znanje v svojo in v korist svojega naroda.« (»Hrvatski Dnevnik«).

Maribor, 12. septembra.

Naša Evropa, ki že itak nudi žalostno sliko notranje razcepljenosti, vznemirja v zadnjih letih še vprašanje rasizma, ki so ga nevidne sile s prav režisersko spretnostjo povzdignile na stopnjo perečega političnega in socialnega vprašanja. Obstojajo močna društva, katerim je edini namen, čuvanje »rasne čistosti« svojega naroda, razne politične stranke so že davno sprejele rasistične dogme v svoj program, pa celo zakonodavna telesa so izdala in izdajajo dalekosežne zakonske ukrepe proti tujim rasam, pri čemer se sklicujejo na znanstvene ugotovitve antropologije.

Vse napredno človeštvo si iskreno želi upanja znanstvenih načel v naše javno življenje, toda v tem slučaju mora znanost sama biti brezkompromisna, ona mora prikazati stvari in ljudi takšne kakršni so, a ne kakršne bi jih nekateri hoteli videti. Žal se to danes o nauku o rasah še ne more trditi. Le-ta je preveč izpostavljena dnevnim političnim razprtijam, preveč je še igračka človeških strasti, da bi mogel mirno in objektivno podati sliko in karakteristiko posameznih človeških ras. Kljub temu pomankljivemu razvoju nauka o rasah je pa že danes povsem vidno dejstvo, da je ves današnji rasizem, v katerikoli obliki se tudi pojavlja, diametralno nasproten vsaki znanstveni ugotovitvi, da je v svojem bistvu odločno protiznanstven. Že sami pojmi s katerimi tako suvereno operira, so neznanstveni. Tako je n. pr. neznanstven izraz »arijska rasa«. Dejansko ne obstoja nobena arijska rasa, ampak pripada pojem »arijske« le skupini jezikov, o katerih je dognano, da so se razvili iz nekega skupnega praejezika, pri čemer je popolnoma vseeno, katerim rasam pripadajo narodi, ki danes te jezike govorijo. Tudi semitska rasa ne obstoja v onem smislu, kakor ga pojmujejo rasisti. Le-ti prištevajo k semitski rasi edino žide, medtem ko ne kažejo prav nobenega zanimanja za rasno pripadnost Levantincev, Grkov, Arabcev, Sicilijancev, južnih Špancev in podobno. Objektivni znanstveniki so pa že davno ugotovili, da pripadajo vsi ti narodi skupaj tamkaj živečimi židi enotni sredozemski rasi, medtem ko se žide na severu »rasno« malo ali nič ne razlikujejo od svoje okolice.

Dosedaj ni bilo mogoče najti rase, ki bi po svojih naravnih lastnostih, po svoji inteligenci, prirojeni hrabrosti itd. prekašala ostale rase in kateri bi »po naravi« pripadalo gospodstvo nad ostalimi »manjvrednimi« rasami. Tudi ne obstoja rasa, ki bi po željah rasistov bila po svoji prirojeni zlobnosti in oblastiželjnosti prazvor vsega zla na svetu.

primitivnih pradedov! Končno pa tudi nje pri ljudeh, ki odklanjajo razumsko argumentacijo, ki brutalno zmetavajo znanost in ki vidijo možnost končnega spoznavanja le v prvih religioznih mitih naših primitivnih pradedov! Konečno pa tudi znanost o človeških rasah, pa naj bi bila še tako visoko razvita, ne more odkriti posebne zakonitosti, po kateri se giblje človeška družba. To more le posebna znanost o človeški družbi, sociologija.

Brezdomno pomenita rasizem in rasistično gibanje korak nazaj v razvoj človeške družbe, pomenita končni prelom z našo humanistično kulturno tradicijo, oba sta po pravilni ugotovitvi poglavarja — protikršćanska. Lažni blesk rasizma ne more ničesar doprinesiti k rešitvi naših osnovnih in političnih in gospodarskih vprašanj, nasprotno, on jih še bolj zamo-tava.

Dogaja se pa, da oni, ki so duhove priklicali, teh duhov ne morejo več odgnati. Ponekod zavzame rasistično gibanje take oblike, ki nas upravičeno navdajajo s skrbjo in žalostjo, oblike, ki niso v skladu z osnovnimi zakoni našega družbenega reda, ki nasprotujejo najprimitivnejšim oblikam človeškega dostojanstva. Ne odpuščajo se le mali nameščenci, ne bojkotirajo se le mali trgovci, ampak celo velika podjetja nasilno menjajo svoje last-nike; princip privatne lastnine se krši na najsurovejši način.

Takšno početje ne more dobro končati. Mnogi pozabljajo na stari svetopisemski izrek: Kdor veter žeje, žanje vihar. . . Jh.

ZENEVA, 12. sept. Na zasedanje Društva narodov negus ni poslal svoje delegacije, ker ni na dnevnem redu vprašanj, ki bi zanimala Abesinijo.

Seje v Londonu in Parizu

ANGLEŠKI NAROD JE EDIN. — FRANCOSKI ZUNANJI MINISTER SE JE VČERAJ SEŠTAL V ŽENEVI Z LITVINOVOM IN COMNENOM.

LONDON, 12. septembra. Angleški berlinski poslanik je po nalogu svoje vlade izročil danes Hitlerju posebno noto, v kateri zavzema Anglija popolnoma nedvoumno stališče glede ČSR.

LONDON, 12. septembra. Včeraj so se ves dan nadaljevale konference vodilnih angleških državnikov. Sestali so se zunanji minister Halifax, sir Simon, sir Hoare, sir Vansittart, sir Codrigan in razpravljali z ministrskim predsednikom Chamberlainom. Posvetovali so se 2 uri. Lord Halifax je ponovno konferiral tudi z Edenom. Ob 16. uri je obiskal Halifaxa ameriški poslanik Kenedy. Že včeraj so prispeli sem skoraj vsi ministri, ki se udeležijo današnje zgodovinske seje ministrskega sveta. V tisku vlada pesimistično razpoloženje, angleški narod pa je

strnjen v eni sami volji, kakor ni bil od svetovne vojne še nikoli.

PARIZ, 12. septembra. Francoski zunanji minister Bonnet je v soboto nepričakovano odpotoval v Ženevo, kjer se je sešel z ruskim zunanjim ministrom Litvinovom in romunskim zunanjim ministrom Comnenom. Vrnil se je sinoči v Pariz, da se udeleži seje ministrskega sveta. V Ženevo se bo vrnil šele sredi tedna.

PARIZ, 12. septembra. Ministrski predsednik Daladier je imel v soboto in včeraj več konferenc z ministri, generali in politiki. Sinoči je konferiral tudi z Bonnetom takoj po njegovi vrnitvi iz Ženeve. Seja vlade bo danes zvečer. V sredo pa bo seja ministrskega sveta pod predsedstvom prezidenta Lebruna.

Romunija dovolila prehod ruskih čet

RUSKA LETALA SMEJO LETATI ČEZ ROMUNIJU, PRAV TAKO SO DOVOLJE-NI TRANSPORTI OROŽJA, VOJAŠTVA PA LE SKRAJNI SILI

PARIZ, 12. sept. »L'Oeuvre« poroča, da je dosežen med sovjetsko Rusijo in Romunijo sporazum glede prehoda ruskih čet skozi Romunijo na Češkoslovaško v primeru vojne. Romunija je dovolila ruskim letalom, da smejo svobodno letati čez njeno ozemlje, prav tako se pa smejo pošiljati na Češkoslovaško tudi transporti orožja in streliva v neomejenem obsegu. Prevoz čet bi pa Romunija dovolila samo v skrajni sili in pod pogojem, da

se transporte izvrše čim hitreje mogoče. V zameno je Rusija opustila svoje aspiracije na Besarabijo in priznala za dobo 25 let status quo. Ta sporazum je romun-ska vlada odobrila na svoji seji pod pred-sedstvom kralja Karola v soboto dopol-dne. O tej odobritvi je že popoldne ob-vestil romunski zunanji minister Petrescu Comnen v Ženevi sovjetskega zunanjega komisarja Litvinova.

Govor dr. Korošca v Črenšovcih

ČRENŠOVCI, 12. septembra. Včeraj se je vršil tu narodni tabor, ki ga je priredila JRZ in ki se ga je udeležilo več njenih voditeljev. Proslava je bila zve-zana s 25-letnico izhajanja Kleklovihi »Novine« in je bila ena izmed največjih v zadnjem času. Notranji minister g. dr. Korošec je v govoru med drugim dejal: »Nekateri mislijo in trdijo, da smo mi slovenski JRZ-ovci pričeli s svojimi ta-bori in govorili nekako volivno borbo. Daleč od cilja! Kdor to misli, se zelo moti. Mi ne stojimo v volivni borbi. Ta-bori nam ne služijo za volitve, čeprav to ne bi bilo nič hudega. Prireja jih naša stranka JRZ sama, oprta na lastne moči in ljudi, to pa zato, ker nočemo in ne moremo skupaj sedeti z našimi starimi denuncianti, ki so nam opljuvali našo vdanost do države, do naroda in do Cer-kve, nočemo pa tudi skupaj sedeti z in-ternacionalnimi brezbožniki, brezdomo-vinci in prekucuhli.«

Govorec o narodnih manjšinah je no-tranji minister poudaril, da se noben Madžar pri nas ne more pritoževati. Mi imamo tudi naše brate na Madžarskem in želimo, da bi se njim prav tako dobro godilo, kakor želijo Madžari v Jugosla-viji zase. V Jugoslaviji ne obstoji židov-sko vprašanje. Samo ena izmed redkih držav, ki jih to vprašanje ne vznemirja. Nobena država na svetu pa si ne želi, da

se poveča število narodnih manjšin in te-ga načela se drži tudi naša kraljevina.

Notranji minister je ob zaključku de-jal, da so bili časi, ko so na Madžarskem in v Prekmurju zavladaile boljševiške oblasti, strašni in si jih zato tudi nihče ne želi več nazaj. »In bodite mirni, oni se tudi več ne vrnejo, kajti Jugoslavija skrbno bdi nad tem, da se pri nas vse razmere razvijejo mirnim potom. Jugo-slavija je dovolj močna, da na svoji zem-lji ohrani red in mir!«

Za notranjim ministrom je govoril še ban dr. Natlačen, prelat dr. Matija Sla-vič ter več drugih.

BEOGRAD, 12. septembra. Včeraj je bila v Nikšiću v Črni gori velika proslava 60-letnice osvoboditve mesta od Turkov. Proslave se je udeležil tudi ministrski predsednik dr. Stojadinović, ki je v svo-jem govoru govoril o preteklosti in bo-dočnosti zetske banovine. V Trebinju je bila včeraj svečanost polaganja temelj-nega kamna za novo gimnazijo, pri kate-ri je govoril prosvetni minister Magaraše-vič o postopnem izpopolnjevanju naše prosvete in alogah narodne vzgoje. Prav tako je bil položen temeljni kamen za novo gimnazijo tudi v Gornjem Milanov-cu, kjer se je mudil minister Cvrkič.

ZAGREB, 12. septembra. Včeraj je imela bivša HSS velika zborovanja v Va-raždinu, Vinkovcih, Bjelovaru in Supetru na Braču.

Deset milijonov vojakov čaka

LONDON, 12. septembra. Med vrhovnim poveljstvom francoske in vrhovnim poveljstvom angleške vojske je dosežen popoln sporazum zaradi skupnega nasto-pa in ukrepov, ki so potrebni ali bodo še potrebni z ozirom na mednarodni po-ložaj. Angleška vojska je dobila že včeraj posebne instrukcije, zlasti mornarica in aviacija. Po poročili iz Pariza, je Francija v vsej tišini povečala število vpolklanih rezervstov in ma trenutno pod orožjem 2 milijona vojakov. Sodi se, da je v drža-vah, ki so neposredno zainteresirani na sedanjih dogodkih z vključno Nemčijo pod orožjem že 8 do 10 milijonov vojakov.

Nervoznost v Angliji

LONDON, 12. sept. Laburistični posla-nec Herbert Morrison je objavil v »Sta-ru« pet stolpcev dolgo odprto pismo nem-

škemu narodu, v katerem pravi, da je vlada ki hoče vojno, vlada poguba in blaznosti. V primeru vojne bi bila Nem-čija poražena še mnogo bolj in prej ka-kor je bila v svetovni vojni, ker je danes proti njej vsa gospodarska in vojaška sila sveta in je nemški položaj neprimer-no slabši, kakor je bil l. 1914. Nemški narod bi zadela najstrašnejša katastro-fa, ki si jo je mogoče zamisliti. Zato ga Morrison opominja, naj vsaj v zadnjem trenutku vse to premisli in opusti svojo nevarno igro.

BOJI ZA HANKOV

HANKOV, 12. septembra. Japonci so pričeli v smeri mesta Sinkulinga novo srdito ofenzivo. Japonske bojne ladje na Jangceju so sestrelile 2000 granat na me-sto, ki je že trikrat menjalo gospodarja. Kitajci branijo nevpogljivo svoje polo-žaje.

Odprto pismo nemškemu narodu

LONDON, 12. sept. Angleške javnosti se polasča vedno večja nervoznost spričo izredno napetega mednarodnega položa-ja. Politični krogi se vedno bolj boje, da bi utegnili zaradi češkoslovaškega vprašanja izbruhniti vojna. Uradni krogi so uverjeni, da se da kriza preprečiti, ako vse države ohranijo mirno kri in se zač-no resna pogajanja na ureditev narod-nostnega vprašanja na Češkoslovaškem. Vsi naglasijo, da je angleški posredovalec lord Runciman dosegel nekaj uspehov, predvsem v tem pogledu, da je praška vlada izdala nove predloge, ki naj tvorijo podlago za nadaljnje razgovore. V pogajanjih so seveda možne še nove težave, vendar se dajo z dobro voljo prebrskati in spraviti z mrtve točke. Javnost se zelo zanima za posvetovanja uradnih krogov z nekaterimi uglednimi političnimi osebnostmi, prejšnjimi ministri, svetovalci itd. Stališče angleške vlade je jasno: proti vsaki avanturi v češkoslovaškem vpraša-nju.

GRADČANI POMAGAJO KMETOM.

GRADEC, 12. septembra. Po odredbi berlinske vlade, da se morajo hitro po-spraviti poljski pridelki, je pozvalo vod-stvo NSS tudi graške meščane, naj pro-stovoljno odidejo na deželo pomagat kmetom. Javilo se je več tisoč meščanov, ki bodo porabili svoje dopuste za delo na kmetih. Včeraj zjutraj pa jih je odšlo več tisoč v 35 vasi prostovoljno delo pod vodstvom funkcionarjev NSS. Bili so med njimi delavci, obrtniki, trgovci, uradniki itd., moški in ženske. Delali so vso več-rajšjo nedeljo in bodo tudi prihodnje.

NACIONALISTIČNA ZMAGA BREZ OROŽJA?

BURGOS, 12. septembra. Nacionalistično poveljstvo razglasa, da je nastal ob reki Ebro položaj, o katerem se lah-ko trdi, da je republikanska vojna po-ražena. Za to ni bilo treba uporabiti ni-ti elitnih čet niti letalstva niti topništva, ker so bile rdeče čete že prej zdecimi-rane. Po drugi vesti pa nadaljujejo na-cionalistične čete ob Ebru svoje prodor-anje.

NEMIRI V PALESTINI.

JERUZALEM, 12. septembra. Včeraj so nastali v južni Palestini novi nemiri. V boju z Arabci je bilo ubitih 6 židovskih stražnikov. Neko manjšo železniško po-stajo med Jeruzalemom in Lydo so Arabci zažgali.

GIBANJE LITOVSKIH NEMCEV.

BERLIN, 12. septembra. Včeraj so imeli litovski Nemci v vsem klajpedskem oze-mlju več zborovanj in telovadnih nastopov, pri katerih je sodelovalo več tisoč ljudi.

FRANCOSKA EKSPEDICIJA V ARKTIKO

PARIZ, 12. sept. Francoski učenjak dr. Hubert Garrigue se je odpravil na ek-spe-dicijo v Arktiko, kjer bo nadaljeval ra-ziskovanja dr. Charcota, ki se je pred dvema letoma z ladjo »Pourquoi-Pas?« ponesrečil.

HENLEIN V BERLINU.

NÜRNBERG, 12. septembra. Konrad Henlein je davi ob 1. uri odpotoval iz Nürnberga v Berlin.

Dr. MAČEK V ZAGREBU.

ZAGREB, 12. septembra. Včeraj se je vrnil dr. Maček z letovanja v Kupincu.

NOVA NEMSKA ŠOLA V BRNU.

PRAGA, 12. sept. Kljub temu, da se število nemških otrok v Brnu stalno manjša, je vendar zgradila brnska občina letos še novo ljudsko šolo, ki predstavlja eno najmodernejših šolskih poslopj v Brnu.

Mariborsko gledališče

Lanski abonenti se ponovno opo-zarjajo, da so jim dosedanj sedeži rezervirani do srede 14. t. m. in da se po tem roku oddajajo drugim abonen-tom.

Prijave za abonma in na bloke sprejema gledališka blagajna vsak dan od 9. do pol 13. in od 15. do 17. ure, obnodeljah in praznikih od 10. do pol 13. ure.

Za osem izredno nizkih mesečnih obrokov (najcenejši velja samo 8 din.) ki se plačujejo zaporedno vsak mesec prve dni, dobite že abonma v gledališču, ki nudi tekom sezone 14 dram-skih, 7 glasbenih predstav in en kon-cert.

Novice

Proslava septembrskih dogodkov v Ptuj

Z MOGOČNE NARODNE MANIFESTACIJE V PTUJU KLIČE CMD: VSI NA BRANIK NAŠE SEVERNE MEJE!

S proslavo 30-letnice žalostnih dogodkov v Ptuj je bila včeraj združena tudi 49-letna skupščina Ciril-Metodove Družbe, ki je izzvenela v mogočno narodno manifestacijo za našo severno mejo in za njene najbolj ogrožene postojanke. Že na predvečer velikih slavnosti v spomin krvavih septembrskih dogodkov je zavladalo po mestu svečano razpoloženje. Iz vseh slovenskih poslopj so zavirale zastave; vsi slovenski trgovci so postavili v svoje izložbe kraljeve slike in jih okusno ovenčali in razsvetlili. Dijaštvo je zvečer manifestiralo po mestu in prepevalo narodne pesmi. Zjutraj je bila budnica. Ob 10. uri se je vršil svečan sprejem gostov na kolodvoru. Na čelu povorke so se peljali motociklisti in kolesarji z ovenčanimi motorji in kolesi. Sledila jim je tisočglava množica, med katero so korakali narodno zaslužni možje in žene iz cele Slovenije in vsi predstavniki mesta Ptuja.

Po svečani in veličastni povorki, ki je po ptujskih ulicah gromko dajala duška svojemu narodnemu prepričanju, je bila v mestnem gledališču 49. skupščina CMD, ki so se je udeležili poleg predstavnikov oblasti in naše vojske številni zastopniki raznih kulturnih in narodno-obrambnih društev ter posamezni delegati CMD in mnogo narodnega občinstva. Skupščino je vodil prvomestnik CMD g. inž. Mačkovšek, ki je po iskrenem pozdravu zastopnikov in članov CMD podal izčrpen referat o naših pereh narodno-obrambnih društvih, ki je izzvenel v poziv, da je treba strniti vse sile ter zaščititi narod in državo tam, kjer sta najbolj ogrožena. Njegova izčrpana izvajanja so zbranim narodnim delavcem pokazala, kako žalostno je ponekod stanje in kako nujno to stanje vpije po pomoči in obrambi. Sledili so nato pozdravni govori delegatov posameznih organizacij, v katerih so govorniki poudarjali, da je treba združiti vse narodno

čuteče in zavedne ljudi k narodno-obrambnemu delu. Zatem pa je tajnik CMD g. Gruđen naslikal veliko delo družbe ter se podobno bavil v svojem govoru s stanjem v nekaterih predelih naših narodno-ogroženih postojank. Po kratkem poročilu družbinega blaginika g. Ludvika je predlagal dr. Ravnhar odboru razrešnico. Po dopolnilnih volitvah pa so bili izvoljeni v odbor dr. Simon Dolar, Ivan Kolar, Avgust Ludvik, Ivan Prekoršek, dr. Jakob Rebrnik, Franc Štrukelj, v nadzorstvo Evgen Lovšin, dr. Vladimir Ravnhar, Matija Rode, prof. Albert Sič, Jakob Zupančič, v razsodišče pa Matija Marinček, dr. Fran Lipold, inž. Pahernik, dr. Matej Senčar in dr. Janko Žirovnik.

Pred zaključkom je še bil odobren družbin proračun za leto 1939 v znesku 948.000 dinarjev. Nato pa je skupščina sprejela obširno resolucijo, ki začrtava smernice za bodoče delo ter poudarja pomen in nujnost čim globljega narodno-obrambnega delovanja na vseh področjih našega javnega in narodnega življenja.

Letošnja skupščina CMD v Ptuj je tako s svojo manifestacijsko povorko kot s skupščino, zlasti pa še z veliko udeležbo narodnih delavcev, pokazala, da so se po tridesetih letih razmere bistveno spremenile. Na vseh koncih in krajih se je narod osvestil ter si od nikogar ne da diktirati, niti se tako izživati kot se je dogajalo pred 30 leti. Veličastna manifestacija zato ni bila samo močna revanša za takratne žalostne dogodke, ampak je v prvi vrsti še bolj podkreplila naš slovenski in jugoslovanski Ptuj v prepričanju, da ga vsi čujemo in nad njim bedimo. Bila pa je tudi v veliko oporo vsem zavednim in požrtvovalnim narodnim delavcem v naših obmejnih pokrajinah, ki bodo poslej še bolj utrjeni in samozavestni čuvali, kar je našega.

Savinjski kmetski praznik

KMETSKA MLADINA MANIFESTIRA ZA PRAVICO IN ČAST KMETSKEGA STANU.

Včeraj je priredilo Društvo kmetskih fantov in deklet iz Orle vasi v bližnji Trnavi lepo uspešno kmetsko-mladinsko manifestacijo, združeno z mladinskim zborovanjem in veliko tekmo koscev. Prireditelj je bila dobro obiskana, saj se je na njej zbrala mladina iz vse spodnje Savinjske doline, prihiteli pa so kmetski fantje in dekleta celo s kranjske strani, da tako skupno manifestirajo za cilje svojega mladinskega kulturnega gibanja. Manifestaciji se je pridružilo tudi mnogo kmetskega prebivalstva, ki z velikim upanjem spremlja nadebudno delo svoje mladine.

V št. Rupertu pri Trnavi se je formirala nad vse lepa in pestra povorka s konjeniki na čelu, ki so nosili državne trobovnice in zelene kmetske zastave. Poleg kolesarjev, strumnih koscev in brhkih grabljic je šla v povorki velika množica ljudstva, ki je vzklikala kralju, državi, narodu in kmetskemu stanu. Na prireditvenem prostoru v Trnavi se je povorka zbrala k manifestacijskemu zborovanju, ki ga je z uvodnim pozdravom otvoril predsednik društva Jože

Povše. Na zborovanju so nato govorili predsednik zveze kmetskih fantov in deklet Ivan Kronovšek, delegat ZKFID revizor Ivan Nemec, urednik Franc Gerželj in predsednik celjskega pododpora Tone Merslavič iz Sv. Jurija ob j. ž. Govorniki so povdarjali pomen vaše sloge in skupnosti ter kulturnega dela, ki ga vrši kmetska mladina, organizirana v svojih društvih. Prav posebno pa so naglašali, da si mora slovenska vas priboriti v našem narodnem občestvu ono mesto, ki ji po važnosti pripada. Številna množica je z burnim pritrdjevanjem spremljala govore.

Po zborovanju se je vršila odlično organizirana tekma koscev, na kateri je sodelovalo okoli 30 koscev. Prvo mesto si je z najboljšo košnjo priboril Ivan Cizej, drugo Bučar F., tretje Ivan Vajncerl in četrto T. Žličar. Vsi tekmovalci brez izjeme so prejeli praktična in okusna darila.

Savinjski kmetski praznik, ki se ga je udeležilo okoli 2000 ljudi, bo ostal vsem v najlepšem spominu kot močna manifestacija za kmetski stan.

Pesnico ie treba čimpreje regulirati

Pred časom so se spet pričela nadaljnja dela pri regulaciji Pesnice pri Sv. Marjeti. Z delom je banovina prvič že pričela mesecca avgusta 1936 ter je bil takrat uravnan krajši del vijugastega toka proti južni smeri. Kmalu so bila dela spet ustavljena, ker ni bilo na razpolago zadostnih sredstev. Sedaj so se dela spet pričela. Zelja prebivalstva vse pesniške doline je, da se dela razvijajo v večjem obsegu, ker na tak način južni del še

dolga desetletja ne bo obvarovan pred poplavam.

Znano je, da je to potrebo uvidel že odbor bivše oblastne samouprave mariborske in v letu 1928 in 1929 se je pospešeno izvajala regulacija Pesnice. Saj je v kratkem času obstoja dela oblastna samouprava mariborska dala za regulacijo rek v letih 1927, 1928, 1929 5.800.648 dinarjev, in vendar se je takrat delo še pričelo. Če bi šlo tako naprej, kakor se je

takrat pričelo, bi bila tudi Pesnica danes regulirana že v mnogo večjem delu toka. Potrebno bi bilo, da bi se vsako leto uravnalo vsaj do 4 km. tako, za kar bi bilo potrebna približna vsota 1.000.000 dinarjev. S tem bi se vsako leto presekal nekaj vijug, ki so zelo goste, kar bi posestnikom na pridelku sena v Pesniški dolini znatno koristilo. Pesnica je radi zadnjih poplavlav mnoge predele travnikov in njiv močno zamočvirila, kjer ne uspeva drugega kot slabo seno. Vsakoletne poplavlne seno močno zablatijo, zaradi česar močno trpi živinoreja. Lansko leto je tem posestnikom radi slabega sena poginilo precej živine za metljivostjo.

Vse to kliče po nujni izvedbi regulacije Pesnice v večjem obsegu, kar bi prizadežitim posestnikom znatno koristilo in jih obvarovalo pred poplavlami travnikov in njiv, ki so jim glavni vir dohodkov.

Kako je s cesto Gernci—Sp. Velovlak?

Že leta in leta se pritožujejo kmetje, ki vozijo po cesti Gernci—Sp. Velovlak. Na cesti se muči živina, kmet zamuja čas in kolne, voz se kvari. Od oktobra do marca pa je cesta sploh neuporabna. Toda za ta kratek kilometer ceste občina ne najde kredita, čeprav je izdala samo za deputacije okrog 500 Din in ne neha prositi in poudarjati te nujne potrebe prebivalstva. Tudi letos ni te ceste v banovinskem proračunu, čeprav je inženir, ki je pregledal cesto, uvidel, da je res potrebna temeljitega popravila. Pravijo, da bo mogoče določenega kaj denarja iz bednostnega fonda. Vse prebivalstvo želi, da se pač iz tega sklada vzame denar, samo čim preje naj se prične z delom na tej cesti!

Pravniški kongres v Novem Sadu

V Novem Sadu se vrši VIII. kongres naših pravnikov. Kongresa se je udeležilo okrog 300 pravnikov iz vse države in delegacije iz Bolgarije, Čehoslovaške in Poljske. Po pozdravnih nagovorih je spregovoril kot predstavnik odvetniških pripravnikov Laza Milč in med drugim dejal:

„Pelletni stalež odvetniških pripravnikov za samostojno advokaturo je prav za prav srednjeveški cehovski ostanek. V nobenem drugem svobodnem poklicu ni tako dolge stažne dobe, niti v zdravniškem, čeprav imajo zdravniki opraviti s človeškimi življenji. Najhujša pa je obvezna letna služba na sodišču, ki je v bistvu brezplačna. Sodni volonterji imajo enake dolžnosti in odgovornosti kot sodni pripravniki, niso pa plačani kot ti, zaradi česar so najbolj prizadeti siromašnejši pripravniki.“

o. Nov rudarski glavar. V Ljubljani je imenovan za novega rudarskega glavarja inž. Ernest Čuček, dosedanji ravatelj rudnika v Ljubli.

o. Slovenski železničarji v Italijo. Iz Ljubljane je odptovalo 130 železniških uradnikov s soprogami na 15-dnevni izlet po Italijo.

o. Absolventi kmetijskih šol so v nedeljo zborovali v Ljubljani. V organizaciji je včlanjenih dobrih 1000 absolventov, vseh pa je v Sloveniji skoraj 2000. Treba bo torej organizirati še te. Razmere so zdaj v organizaciji urejene, postavljene na trdno podlago. Na zborovanju so govorili tudi o ponovnem izdajanju glasila »Brazda«, ki je zaradi denarnih težkočasno prenehal izhajati.

o. Teden Rdečega križa bo letos v celi državi od 18. do 24. septembra. Posvečen bo propagandni ideji RK. Ta teden ne sme nobeno društvo imeti kake prireditve ali nabiralne akcije brez odobritve RK. Na vozovnice na železnici, avtobusih, ladjah in aeroplanih, na pismenske pošiljke, na gledališke in kinovstopnice se bo tem času pobirala običajna taksa RK.

o. Ljudska knjižnica v Ptuj. Narodna čitalnica, ki slavi letos 75. letnico svoje ustanovitve, si je do danes oskrbela okoli 4000 knjig in Ptujčani pridno segajo po njih. Največ članov je dijakov, precej tudi uradnikov in delavcev. Leto 1935. je izposodila 2541 knjig, leto 1936. 2843 knjig, leto 1937. pa 3385 knjig. Razen knjižnice namerava kmalu spet odpreti tudi čitalnico.

Pisalni stroji

Za svetovno znamko

iščemo zmognega zastopnika.

Samo agilni, resni gospodje naj pišejo na ogl. oddelek pod šifro »American«.

o. Nova papirnica v Prevaljah je bila te dni dograjena in blagoslovljena. V spominu je še strahoviti požar, ki je lani na sveti večer uničil staro papirnico grofa Thurna in sta ob tej priliki izgubila življenje dva gasilca. Nova papirnica bo prihodnje dni pričela obratovati in bodo delavci zopet prišli do kruha.

o. Napeljava telefonske proge Sv. Urban—Sv. Andraž—Sv. Ana. Delavci napeljujejo telefonsko progo od Sv. Urbana proti Sv. Ani v Slov. goricah, kar je seveda prav. Toda kmetje v teh krajih se pritožujejo, da jih niti vprašal ni nihče, če smejo postavljati drogeve na poljih. Ob cesti je postavljenih le malo drog, večina po obdelani zemlji, kar kmete ovira pri košnji krme in pri oranju.

o. Gospodarjeve plohe je prodal. Posestnik Franc Kranjc iz Male Mislunje je prijavil, da mu je delavec Lenard L., ki je bil pri njem uslužben že nad pet let, prodal iz gozda raznim lesnim trgovcem 182 plohov, vrednih okoli 4000 dinarjev.

o. Smrtna nesreča v Ribnici na Dolenjskem. V soboto popoldne so se peljali na vozu s kravjo vprego tri hčerke nekega delavca. Na prelazu čez prog, kjer je v bližini premikal vlak, so se krave splašile. Ena sestra je še pravčasno skočila z voza, 8-letna Kristina je pa tako nesrečno padla z voza, da se je nevarno potokla, 10-letna Tončka je pa padla na prog, kjer ji je premikajoči se vlak zdrobil obe nogi nad kolenom. Kljub zdravnikovi pomoči je zaradi poškodb izdihnila.

n. Beograjska »Pravda« prepovedana. Z odlokom notranjega ministra z dne 10. septembra je ustavljeno izhajanje beograjskega dnevnika »Pravda«. Ta list je izhajal že 34. leto.

n. Dr. Stojadinović je prisostvoval blagoslovitvi temeljnega kamna za novo gimnazijo v Trebinju. V Trebinju (Hercegovina) so v nedeljo 10. sept. na svečan način blagoslovili temeljni kamen za novo gimnazijo. Blagoslovitvi so prisostvovali predsednik vlade dr. Stojadinović, ki je podpisal posvetilno listino in jo nato sam vzdal v temeljni kamen nove zgradbe, ter mnogi drugi predstavniki ministrstev in banovin.

n. Kilogram zlata dnevno iz Drave. Veleposestnik Šandor Braun iz Gjurjevca namerava ustanoviti delniško družbo za eksploatairanje zlata iz Drave. V ta namen bo družba najela 180 km dolgo dravsko obalo od Legrada do izliva Drave v Donavo. Zlato se bo pridobivalo iz Drave z najmodernejšim ibagerji, ki bodo dvignili povprečno 350 kg zlata na leto, to je za 20 milijonov dinarjev vrednosti.

n. Izgon vseučilišnega profesorja dr. Tomašića. V Trebinju, Ljubljani in Gackem se je te dni mudil profesor zagrebske pravne fakultete dr. Dinko Tomašić s prof. Alijo Šuljkom, kjer je kot sociolog proučeval razmere in navade tamkajšnjega prebivalstva. V Gackem so mu prepovedali nadaljnja proučavanja. Profesorja sta se takoj odpeljala v Dubrovnik.

n. Kmetje gradijo most preko Kolpe. V Brodarcih pri Karlovcu gradijo kmetje že dalje časa most preko Kolpe. 50.000 dinarjev so nabrali sami, 50.000 din je dala banska uprava v Zagrebu, a 75.000 dinarjev pa mestno načelstvo v Karlovcu. Pri zabijanju pilotov jim pomaga drugi pionirski polk v Karlovcu.

n. Pomoč prebivalstvu dalmatinskega Zagorja. Banska uprava primorske banovine je zaprosila ministrstvo socialne politike, da kar se le da hitro pomaga onim krajem primorske banovine, ki so jim elementarne neizgode uničile vso setev: koruzo, krompir in žito. Po Severni Dalmaciji večina krajev že ta mesec ni imela kaj jesti; živinske krme sploh ni. Največjo bedo sta napravila suša in toča.

Maribor

Nemci na Slovenskem

ZANIMIVO PREDAVANJE DR. ZWITTRA.

V nizu predavanj Društva jugosl. akademikov v Mariboru je predaval včeraj dopoldne v Narodnem domu priv. docent g. dr. Fr. Zwitter o demografskem, kulturnem in gospodarskem položaju Nemcev na Slovenskem v preteklosti in sedanjosti.

Ko so se Slovenci v 6. stol. naselili na vzhodnem alpskem ozemlju, so prišli v stik z Bavarci, ki pa se je kmalu spremenil v podložništvo. Tuje nadoblasti se Slovenci niso otresli vse do l. 1918. — Na Slovensko ozemlje je začela najprej prihajati svetna in cerkvena gospodstva, potem uradništvo in trgovci, končno pa so začele oblasti naseljevati po naših krajih tudi kmete. Slov. plemstvo se je kmalu ponemčilo, prav tako se je tudi slov. kmečko prebivalstvo z nemškim kmalu pomešalo tam, kjer so bili nemški kmetje in obrtniki gosteje naseljeni. Nasprotno pa so se stopili s slovenskim življenjem Nemci tam, kjer je prevladovala slovenska kri.

Spremembe v slov. narodnem življenju se s prihodom Nemcev izražajo na tri načine: najprej se je ustvarila tanka vrhnja plast nemške zemljiške gospode; spremenila se je narodnostna erta, ki je razmejevala Slovence z Nemci na ta način, ker so se nem. kmetje kompaktno naseljevali v smeri slov. ozemlja, kar je tega občutno zmanjšalo; končno so nastali na našem ozemlju večji ali manjši otoki nem. agrarnega prebivalstva.

Narodnostna meja se je izoblikovala v 14. stoletju in se poslej ni bistveno spreminjala. Poglejmo, kako se današnja slov.-nemška meja ujema z narodnostno. V Prekmurju se ta v glavnem strinja z državno mejo; v nekdanjem gornjeradgorskem polit. okraju je ostalo pet slov. občin onstran Mure pod Nemčijo; v Apaški kotlini je prebivalstvo mešano, in končno Koroška, ki je njena narodnostna struktura vobče znana. Nem. statistik Wutte ugotavlja, da narodna meja ne kaže prehodnega ozemlja, marveč da je linija ostro začrtana: slov. vas n. pr. z 80–90% slov. prebivalstvom meji s povsem nemško vasjo. Nasprotno pa pravi Werner, da je „Mischgebiet“ že

tam, kjer je le 10 ali manj odstotkov nemškega življa. Nastanek mešanega ozemlja je treba razumeti tako, da so se slov. kraji germanizirali; obratno se je zgodilo redkeje.

Agrarni narodni otoki so s časom izginili, tako slovenski na severu današnje meje kakor tudi nemški pri nas na severu. Tudi na Štajerskem se ni ohranil noben nemški otok, dasi so bili nekoč, in tako je ostal do danes le še kočevski na Kranjskem. Tu je ob vsakem štetju manj Nemcev; medtem ko jih je bilo l. 1850 še 22.000, l. 1910 pa 17.000, jih je bilo l. 1927 le še 12.000. To naglo padanje nem. življa izvira od tod, ker se Kočevci izseljujejo (krošnjariji), Slovenci pa vseljujejo (večinoma pa samo gosp. proletarijat, tako da zemlja kljub temu ostaja nemška).

Višje soc. plasti so danes izgubile pomen. Njihov vpliv pa je izločen samo na ozemlju, ki danes pripada Jugoslaviji. — Preostaja še problem meščanstva, ki je važen zlasti na Štajerskem. Zanimivo je, da je bila l. 1880 v 34 slov. trgih, kolikor jih je bilo takrat, samo v osmih nemška nar. manjšina. V starejših mestih so bili trgovci Nemci ali pa Ponemčenci. Maribor je imel v 15. stol. okoli 1200 prebivalcev, koncem 18. stol. pa že okoli 2000, s predmestji skoro 4000. Nemci so pri štetju smatrali za Slovence samo priseljence s slov. krajev v Maribor; Slovence, rojene v Mariboru, so šteli za Nemce. Iz tega stališča je razumljivo, da navaja Wernerjeva statistika 32.000 Nemcev, kolikor bi jih naj bilo na Slovenskem po 1918, medtem ko jih je po našem štetju samo 22.000.

Pozicija nemštva na Slovenskem danes: tri prekmurske vasi ter nekaj mešanih, Apaška kotlina (mešana), mesta in trgi, Kočevski otok. Za nas je najvažnejši politično-gospodarski aspekt: kako gmočno okrepili slovensko ljudstvo zlasti tam, kjer je nem. gospodarski vpliv močnejši, in pa, kako utrditi narodno zavest tako tam, kjer je ni v dovoljni meri, kakor tudi, kjer je še vedno prešibka. mfs.

Tekme strelskega okrožja

Včeraj so se vršile na vojaškem strelišču v Mariboru okrožne strelske tekme vseh družin mariborskega strelskega okrožja. Istočasno je bila ob priliki proslave petletnice strelske družine na Teznu tudi tekma strelske družine Tezno. Rezultati tekem strelskega okrožja so sledeči:

1. Vukmanič Robert (81). 2. Živkovič Cveto (77). 3. Franjo Reich (72). 4. Harih Karl (71). 5. Jug Gjorgjevič (70). 6. Gamzer Ivan (67). 7. Luknar Franjo (66).

Vptje na Pobrežju

Te dni je v naši novi delavski koloniji zelo živo. Radio se na vso moč trudi, da nas natančno seznani s poročili od drugod. Učinkoviti govori, krik, ploskanje, ali kakor se je izrazil nekdo: muzika, špilji, rogovili. Prav res zabavna reč in ni čudno, če je v soboto vzplamtel v drugi vdano poslušnih stanovalcev te kolonije, da so se v duhu znašli drugod in vpili ali hajlali tako, da se je to zametilo celo že dovolj priletnemu in treznemu možaku, ki je majal z glavo: »Bog vas je dal, reve! ... Pa bo tudi vas srečala pamet!«

Napad v Danjkovi ulici

Ko se je včeraj okrog pol desetih odpravljala k počitku družina občinskega delavca Kmetca, stanujočega v vagonu v Danjkovi ulici, je nenadoma vstopil nekoliko vinjen čevljar A. Gobec iz Stritarjeve ulice. V roki je držal odprto britev in med ploho psovka navalil na Kmetca in ženo. Prestrašeni otroci so zbežali iz vagona, Gobec pa je z britvijo prerezal vrat obema zakoncem. Posebno nevarno je ranil ženo, ki pa je imela za-

radi izredno močne narave še toliko moči, da je sama prihitela v bolnišnico, dočim je Kmetca pripeljal reševalni avto. Kmetčeva je dobila smrtno nevarno rano, vendar so jo zdravniki rešili. Govorili se, da je Gobec napadel Kmetčeva iz maščevanja, vso stvar pa ima v rokah policija, ki bo dognala vzrok napada, kateri bi skoraj zahteval smrtno žrtev.

Izzivalno radlovanje

Te dni je izjemoma in namerno marsikatero mestno okno odprto na stečaj, da lahko slišimo radio-poročila, ki so, nekatera prav res, preveč »aufbiksarska« in »ramtamtamska«. Sicer pa nismo tako slepi in gluhi, da ne bi poznali, za katerim oknom čepijo simpatije za ta vroča poročila in kar tiči v njih ter ni prav nobena potreba, da bi morali to dognati šele skozi odprta okna. Kdor si želi hladiti srce in sanjati novo rojene sanje o mogočnosti, slavi, junaštvu itd., svobodno mu. Smemo pa si prepovedati glasno »radiovanje«, ki nam ne napravi prav nobene usluge, ker smo drugačne in bolj trezne pameti. Zato tudi smemo in moramo smatrati to odpiranje

oken za izzivanje. Onemu gospodu iz Puškinove ulice, menda našemu upokojencu iz avstrijske armade, pa svetujemo, da potisne zobček radia na »tiho« nele pri koncertih, ampak tudi pri pretiranih navdušenjih.

m. Dr. Korošec v Mariboru. V soboto popoldne se je z brzovlakom pripeljal v Maribor notranji minister g. dr. Korošec v spremstvu zastopnika Presbira g. Grubešiča. Na kolodvoru so ga pozdravili njegovi politični prijatelji.

m. Zakaj ta premestitev? G. profesor dr. Janko Kotnik je premeščen iz drž. realne gimnazije na učiteljsko šolo v Mariboru. Skoraj neverjetna je ta vest. G. profesor se je vendar popolnoma posvetil študiju francoskega jezika, večkrat žrtvoval počitnice za izpopolnjevanje v tej stroki in se več izživljal v poučevanju francoščin. Z njegovim odhodom iz zavoda nastaja nenadomestljiva vrzel in škoda — ki pač daleko ne bo krita s pridobitvijo na učiteljski šoli, kjer g. profesor ne bo imel prilike uporabljati svojih sposobnosti v tem pravcu — posebno sedaj ne, ko se dobršen del učiteljskih rekrutira iz meščanske šole. Starši dijakov in dijaki drž. realne gimnazije silno žele, da se vrne g. profesor spet nazaj, kjer je s toliko vnemo deloval tako dolgo.

m. Slovo župnika g. Šegule. Včeraj so pripravili starokatoliški verniki lepo odhodnico svojemu voditelju g. župniku Franju Šeguli, ki je premeščen v Baško. Poslovične besede vseh govornikov so izzele v željo, da bi se g. župnik čim prej vrnil. Za izraze naklonjenosti in ljubezni se je odhajajoči toplo zahvalil in prosil vernike, naj tudi med njegovo odsotnostjo ostanejo zvesti narodni cerkvi.

m. Odlikovanje mariborskega orožnika. Za vestno službovanje je bil s srebrno kolajno odlikovan narednik mariborske orožniške čete in vodja pisarne g. Gvidon Zorenč.

m. Srednješolci se zbirajo. Danes so bile v našem mestu otvoritvene službe božje za vse srednje šole.

m. Privredna zadruga v Mariboru bo likvidirala. V soboto popoldne je bil v Mariboru izredni občni zbor »Privredne zadruge«, ki ji je načeloval g. Jože Rože. Zbora se je udeležilo poleg komisarja dr. Madrijana in novinarjev samo 16 članov. Po burni debati je bilo sklenjeno, da »Privredna zadruga« likvidira in je bil v ta namen izbran likvidacijski odbor, v katerem so gg. Rože, Gregur, Leskovšek in Finžgar.

m. Mariborski industrijalec ustanavlja tovarno v Sarajevu. Te dni je solastnik tekstilnih tovarn »Jugosvila« in »Jugotekstil« prodal svoje deleže, ker odhaja v Sarajevo, kjer bo ustanovil veliko tekstilno tovarno.

m. Jubilejni koncert Delavskega pevskega društva »Enakost«. V soboto, dne 17. t. m. ob 20. uri proslavi DPD »Enakost« 15-letnico obstoja z jubilejnim koncertom v dvorani g. Grmeka, na katerem sodeluje godba Glasbenega društva žel. delavcev in uslužbencev, tamburaški zbor in Pevsko društvo pekovskih pomočnikov, »Grafika« in pevsko društvo »Frohsinn«. Vstopnina nizka! Priďte!

m. Izpraznjevanje greznic je seveda tudi ob brodu potrebna zadeva. Vendar pa bi bilo želeli, da to stvar nekateri posamezniki opravičajo tako, kot to določa magistratno navodilo. Zadnje čase se namreč zopet dogaja, da se ta posel opravlja prav zgodaj kar mimo predpisov ter v »veliko zadovoljstvo« tam stanujočih strank.

m. Nemški napisi v okoliški gostilni. V Novi vasi, na meji med Mariborom in Radvanjem, ima še danes neka gostilna podloge za pivo z napisom: »Reimingshauspiser« in pepelnike z napisom: »Ich bitte um Asche!« Ko je neki naš narodnostno zaveden naročnik opozoril gostilničarja na te napise, je ta vzkrikel: »Kaj pa mislite? K meni prihajajo nemški gostje, železniciarji!« Udaril je še po mizi in oblastno povedal zgodbo, kako je pred dnevi postavil pod klop nekega doktorja, ki ga je opozoril na te napise. Vse kaže, da se mož po dolgih 15 letih svojega obratovanja nikakor ni vživel v našo razmere, na kar je pa treba vsekor opozoriti našo javnost.

m. Obisk solunskega bojišča, ki ga priredijo vojni dobrovoljci je zamišljen od 24. septembra do 2. oktobra t. l. Potovalo bi se z brzovlakom do Bitolja in bi se od tu porabilo 3 dni za obisk Kajmakčalana ter drugih važnejših točk solunskega bojišča ter po možnosti napravilo tudi izlet do Prespanskega in Ohridskega jezera. Pri povratku bi obiskali Oplenac, v Beogradu pa vojni muzej in spomenik neznanemu junaku na Avali. Ministrstvo prometa je za potovanje odobrilo četrtinsko vožnjo. Prevozni stroški z odhodom iz Ljubljane, odnosno iz Maribora v Bitolj in nazaj ter autobusno vožnje bodo znašali največ din 350. Preskrbljeno bo, da siromašnejši tovariši dobrovoljci dobe če ne brezplačno, pa vsaj po najnižji ceni prenočišče in prehrano. Napravljene so potrebni koraki, naj bi veljala četrtinska vožnja tudi za svojce dobrovoljcev. Organizacija obiska solunskega bojišča je v polnem teku in je nujno, da se prijavijo vsi oni tovariši (s svojci), ki se nameravajo udeležiti obiska solunskega bojišča do zaključno 12. t. m. ljubljanski odnosno mariborski organizaciji vojnih dobrovoljcev pismeno ali pa osebno. S prijavo se vplača din 230— za železnico ter din 20— za stroške. Vsa nadaljna navodila in morebitne izpremembe se bodo pravočasno objavile.

m. Pretep v Orožnovi ulici. Danes ponoči je dvignil mnogo prahu prepir v Orožnovi ulici. Ljudje so gledali skozi okna in poslušali kričanje A. K-eve, katero je podnajemnik Alfred Š. neusmiljeno pretepal in jo vlek za lase, ker jo je osumil, da mu je ukradla 20 dinarjev. Red je napravil šele stražnik. K-eva trpi tudi škodo, ker ji je »prijazni« podnajemnik strgal obleko.

m. Karambol na Aleksandrovi cesti. Ko je vozil šofer Marko G. z osebnim avtomobilom po Aleksandrovi cesti proti Košakom, je iz Tomšičeve ul. prikolesaril Anton M., ki je hotel pri zavijanju čez omenjeno križišče prehiteti avto. Zadel pa je v levi blatnik avtomobila in ga je vrglo kakih 5 m vstran. Potolkel se je po glavi in dobil dve rani. Da ne bi prišlo do večje nesreče, je šofer zavezil na desno, pri tem pa je zadel kolesarja Franca V. in mu zvil zadnje kolo ter blatnik, zaradi česar ima V. okoli 300 din škode. Tudi M. trpi 200 din škode na kolesu. Za dodatek je pa nedolžnemu V-u dal neki trgovski potnik tri zaustnice.

* Izredna prilžnost za obisk jesenskega velesejma na Dunaju je »Putnikov« izlet z modernim avtokarom od 17. do 19. septembra. Vožnja le 260 din. Zazgurajte si mesta, prijavite se takoj pri »Putniku«, Maribor, Celje, Ptuj.

* Na tombolo pri Sv. Jakobu v slovenskih gorah bo vozil poseben »Putnikov« avto v nedeljo, dne 18. septembra. Cena le 15 din za osebo. Prijavite se takoj pri »Putniku«, Maribor!

* Šolske knjige in potrebščine kupujte pri Zlati Brišnik.

* Indija je dežela največjih nasprotij. Ponekod ženijo roditelji že svoje desetletne hčerke, drugod pa žive modrijani, kakor n. pr. Rabindranat Tagore, ki ga zaradi njegovih moralno globokih del občuduje ves svet. Tako delo je tudi Dom in svet tega pisatelja, ki ga dobite v dovršenem prevodu Vladimira Levstika pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Štefenburgova ulica 3 in v Mariboru, Aleksandrova cesta 13. Cena broš. knjigi je 60 din, v platno vez. 80 din, v polusko vez. 96 din.

* Gg. državni nameščenci, zahtevajte nakaznice za šolske knjige v Nabaviljalni zadrugi za trdko Z. Brišnik!

* Otrok v vrelem lugu. Na Janževem vrhu je padel v škat vrelega luga triletni delavčev sin Gregor Ambrož. Dobil je tako hude opekline, da je kmalu izdihnil.

Kino

Grajski kino. Do vključno torka »Čarobna igra«. Od srede »Kirchfeldski župnik«.

Union kino. Danes zadnjič senzacijski film »Hurikan«. V torek prekrasni velefilm »Sestra Marija«.

Sport

Podsavezno prvenstvo

Rapid zmagal tesno nad Mariborom — Slavija katastrofalno poražena v Murski Soboti — Na čelu tabele vodi Rapid

Odigrano je drugo kolo prvenstvene tekmovalne klubov mariborske skupine. Še nekaj terminov, pa bo dobila prvenstvena tabela razločne konture, ki bo dopuščala še sigurnejše prognoze. Prvenstvena tabela kaže po obeh tekmah preteklih tednov naslednji položaj:

Rapid	2	2	0	0	10	5	4
C. S. K.	1	1	0	0	3	1	2
Mura	2	1	0	1	8	4	2
Železničar	0	0	0	0	0	0	0
Maribor	1	0	0	1	2	3	0
Slavija	2	0	0	2	4	14	0

Rapid—Maribor 3:2 (3:2)

Včeraj popoldne sta se na igrišču Rapida srečali moštvi Rapida in Maribora. Tekma je privabila na igrišče precejšnje število gledalcev, ki so tudi prišli na svoj račun.

Kluba sta nastopila v sledeči postavi: Maribor: Margač, Kirbiš, Kramberger, Obersnel, Kornič, Priveršek, Ogrizek, Vodeb, Wane, Vesnaver, Tičar.

Rapid: Zelzer, Bäumel, Antoličič, Fučkar, Stipper, Černejšek, Krainer, Hardinka, Bögendorfer, Križanc, Jurgec.

V prvih minutah so bili Mariborčani stalno v nasprotni polovici; takoj se je pokazalo, da so povezanejši v posameznih delih in tudi kombinatorno dokaj dobri. Že v 3. minuti uspe Wane-tu (M), da izkoristi trenutno Stipper-jevo (R) slabost in pripelje žogo do šestnajstke, žoga gre nato preko Vodeba do Ogrizeka, ki skoro s črte potisne v mrežo in Maribor je v vodstvu 1:0. Počasi se zberejo tudi Rapidovci in upajo v drugo polovico igrišča, ustvarijo si tudi prve šanse, vendar je Maribor v polju boljši in stalno prihaja do kazenske črte. Tudi kaj ga ožja obramba Rapida ustavlja; zdi se, da v napadu Maribora ni pogumnejših strelcev. Sedaj uvede Rapid nekaj več živahnosti v igro, njegovi napadi so temperamentnejši, in Margač (M) prihaja do prvih resnejših stvari, ki jih pa lepo odpravi. V 17. minuti uspe Jurgec-u (R), da s krasnim volleyem pretvori lepo streljani kot v izravnalni gol. Sicer so pa beločrni s prav lepo izvedenimi napadi in soloakcijami parkrat ustvarjali zelo nevarne situacije pred golom Rapida. V takem napadu je Hardinka (R) povzročil iz 25 m prost strel, ki ga je izvedel Priveršek (M). Odlično plasirani strel je vratar odbil, v posest žoge je prišel Vesnaver (M), ki zviša na 2:1 za Maribor. Rapid je začel po tem rezultatu, če je hotel odnesti zmago, krepkeje pritiskati. V krasno izvedeni kombinaciji Jurgec—Hardinka—Krainer

—Bögendorfer (R) je slednjemu v 27. min. uspelo ponovno izenačiti. V 33. min. je uslo Rapidu doseči po Križancu rezultat 3:2, ki se do konca ne spremeni.

Drugi del igre se je deloma spremenil v defenzivno igro Rapida. Njegova obramba je bila vsak čas zaposlena, dočim napad ni mogel priti do prave veljave. Pač pa je Maribor v tem delu igre zastavil vse sile, da vsaj izenači. Obramba Rapida je nudila žilav odpor in napad beločrni ni mogel priti do veljave. Razen tega se je Rapid poslužil zavlačevalne taktike, kar je nemalo vplivalo na potek in izid tekme. Radi grobe faule igralca Priveršek (M) dosodi sodnik enajstmetrovko proti Mariboru. Rapid ima priliko, da zviša rezultat, toda Križanc jo ugonobi. Sledi še nekoliko dramatičnih napadov Maribora, vendar pa brez uspeha. Običnostvo je že pričelo polagoma zapuščati igrišče, ko je sodnik odžvižgal.

Rapid je v igri zaslužen zmagal. Bil je boljši in hitrejši v startu ter vztrajnejši, kar mu je prineslo znatno terensko premoč. V napadu sicer nima odločnih ljudi razen Krainer-ja, ki je dal svoje, zato pa zna ta napad kombinirati, napredovati in s tem razbremeniti svojo obrambo. Imel pa je v ozadju dobro podporo; med krilci je bil sicer Černejšek precej šibek, zato pa je Stipper lepo dirigiral igro, pri čemur mu je v obilni meri pomagal neumorni in pridni Fučkar. V obrambi se je zlasti odlikoval Bäumel, pa tudi Zelzer je z uspešnimi intervencijami ponovno žel odobravanja.

Mariborčani se morajo zahvaliti za razmeroma ugoden rezultat svoji obrambi, v kateri je bil tokrat najbolj zanesljiv Kirbiš. V drugem polčasu sta se s Krambergerjem zelo dobro razumela; številne offside-pozicije so med drugim temu dokaz. Tudi srednja vrsta je delala v obrambi prav dobro in zanesljivo, v celoti je ofenzivno celo prekašala nasprotnikovo srednjo vrsto. Stranska halfa sta bila ofenzivno na momente šibka; tudi njihju podajanje ni bilo vedno točno. Napad je bil povezan le v prvem polčasu, dokler je notranji trio izdržal tempo. Krili sta bili borbeni in hitri, vendar je levo krilo prejelo premalo uporabnih žog.

Igra je bila kljub prvenstvenemu značaju zelo fair. Dasi ni sportno dosegla lanskih prvenstvenih bitk, je v splošnem stil igre ugajal. Sodil je odlično g. Veble iz Celja.

V predtekmi je pod sodniškim vodstvom g. Berganta porazila rezerva Ra-

pida rezervo Maribora v prvenstveni tekmi s 4:1 (1:0). V prvenstvu rezerv vodi Rapid s 4 točkami.

Mura—Slavija 7:1 (4:1)

V Murski Soboti se je včeraj odigrala prvenstvena tekma Mura—Slavija. Že v prvem polčasu si je Mura zagotovila obe točki s stanjem 4:0, ki ga je v drugem polčasu zvišala na 7:1. Slavija je dosegla častni gol potom enajstmetrovke. V moštvu Mure so se predvsem izkazali in postavili bivši igralci Maribora: Kukanja, Bosina in Šonaja. Kukanja je v tej tekmi zasedel mesto srednjega napadalca ter sam zabil 4 gole. Tudi ostali igralci Mure so bili na mestu.

Slavija je popolnoma zatajila. Vendar pa vratarja ne zadene nobena krivda na porazu, ker je od sedmih prejetih golov bilo šest neubranljivih, streljanih iz neposredne bližine.

V zadovoljstvo igralcev in gledalcev je vodil tekmo g. Kopič, ki je bil primoran izključiti enega igralca Mure zaradi surove igre.

PRVENSTVO POMLADKA.

V borbi za juniorsko prvenstvo Maribora sta se srečala včeraj na igrišču Železničarja pomladka Maribora in Železničarja. Mladina Železničarja je po krasni igri nadvladala mladino Maribora z rezultatom 7:2 (4:0). Pri Mariboru je popolnoma zatajil vratar. Sodil je g. Peteln.

Druga juniorska tekma med Rapidom in Slavijo se ni vršila, ker Slavija ni nastopila. Prepustila je namreč Rapidu tekmo par forfait 3:0.

TEKME ZA DRŽAVNO PRVENSTVO.

Gradjanski—Ljubljana 6:0 (4:0).

Gradjanski (Skopje)—BSK 1:2.

Ostale tekme za prvenstvo LNP.

Hermes—Reka 3:1 (3:1).

Svoboda—Hermes 2:1 (0:1).

Bratstvo—Kranj 7:2 (2:2).

Jadran—Kovinar 4:0 (1:0).

Celje—Jugoslavija 3:1 (2:0).

Gorske dirke na Pohorju

Pohorska dirka, ki jo je včeraj priredil MSK Pohorje na progi Reka—Pohorski dom, se od leta do leta razvija v impozantnejšo manifestacijo naše motociklistike. Ne le sportno, tudi družabno se ta dirka s ponosom postavlja v red drugih mednarodnih prireditvev. Pokroviteljstvo nad prireditvijo je prevzel komandant mesta general g. Č. Stanojlovič, ki je osebno prisostvoval dirki ter z največjim zanimanjem zasledoval njen potek ter o stopnji našega motosporta in dobri organizaciji izrazil laskavo priznanje.

Ker je bilo vreme za prireditev nad vse ugodno in je bilo le malo oblačno, je bil sport pri včerajšnji prireditvi prav dober. Udeležba dirkačev je bila velika, poleg domačih dirkačev so startali še

številni vozači iz Zagreba, Beograda in Ljubljane ter Nemčije in Italije.

Spored, ki je trajal dve uri, je prinesel sledeče rezultate:

Turnir motorji do 250 ccm: 1. Watzke (Gradeč) 4:59 4 petinke, 2. Scholz (Gradeč), 3. Joschenagg (Celovec).

Sportni motorji do 350 ccm: 1. Milenkowich (Gradeč) 4:34 3 petinke (najboljši čas dneva), 2. Jöckl (Gradeč), 3. Zöhrer (Dradeč).

Sportni motorji do 500 ccm: 1. Milenkowich (Gradeč) 4:33 1 pet., 2. Hubmann (Leibnitz), 3. Penezić (Zagreb).

Sportni motorji do 1000 ccm: 1. Hubmann (Leibnitz) 4:58 3 pet., 2. Penezić (Zagreb), 3. dr. Hribar (Zagreb).

Motorji nad 1000 ccm: 1. Tišlar (Ljubljana) 4:46 4 pet., 2. Joschenagg (Celovec), 3. dr. Hribar (Zagreb).

Mirka za klubsko prvenstvo: 1. podp. Glebov 5:16 1 pet., 2. Zemz 5:23 2 pet., 3. Nass 5:42 2 petinki.

Zvečer ob 20. uri se je vršila v hotelu »Mariborski dvor« svečana razglasitev rezultata ter razdelitev ličnih pokalov oz. daril.

s. Juniorski lahkoatletski miting v Celju med Celjem in Ilirijo je končal z rezultatom 58:57.

s. Ženska pavalna elita Jugoslavija je porazila italijansko z 31:24 točkami.

s. Finale za srednjeevropski pokal med Slavijo in Ferencvarosem je končal z 2:0.

s. IX. balkanske igre so se pričele včeraj v Beogradu. Na predvečer je bila baklada po mestu, katere se je udeležila ogromna množica občinstva. Rezultati, doseženi na včerajšnjih tekmovanjih, so zelo dobri in so se predvsem naši dobro odrezali. Od domačih atletov sta se zlasti Goršek in Pleteršek zelo dobro držala. Na vodstvu je s precejšnjo razliko točk Jugoslavija.

Šah

Turnir v Plymouthu

Šahovski klub v Plymouthu prireja jubilejni kongres, na katerem igra v več turnirjih preko 100 šahistov. V prvem turnirju igrajo favoriti dr. Aljehin, sir Thomas, Mallison, Milner-Barry, List, ga. Menčnik-Stevenson, Bruce in Wheatcroft. V prvem kolu je svetovni prvak z začasnim žrtvovanjem figure v 33. potezah premagal Milner-Barryja, gospa Menčnik-Stevenson je izgubila proti Listu, istotako tudi sir Thomas proti Wheatcroftu. Mallison in Bruce sta remizirala. V drugem turnirju sodelujejo mod ostalimi tudi Prins, Alexander in Sergeant — tu je holandski mojster Prins favorit. V tretjem turnirju igra kot verjetni zmagovalec Holandec Van Scheltinga poleg dr. Seitzja in Andersona.

Darulte za azilni sklad PTL!

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:

Žgodbja mojega življenja

Imel je kratko pristriženo modro brado, tenke in skoraj v grozotno črto skrivljene ustnice. V svoji slavnostni uniformi s temnozeleno tuniko, širokimi hlačami, visokimi škornji in malo belo astrahansko čepico je izgledal lepo, vendar malo odbijajoče. Njegovi gibi so bili prav tako odsekano kratki, kakor njegove besede. Svojevrsna je bila drža njegovih rok pred telesom. S prsti levece je držal komolec desnice in se igral z verižico, ki je žvenketaje udarjala ob rokav. Njegove oči so bile jekleno modre in njegove zenice so se jekleno stisnile v drobno črto kakor mačje. V takem položaju so bile vedno grozeče. Toda telesno je bil raven in po svoji duši premo dosleden.

Njegov obraz je jasno izražal fanatizem, toda kadar sem se ozrla k njemu s spoštljivim in zaupnim pogledom male deklice, ki ničesar ne ve o neprijaznih in groznih rečeh tega sveta, se je zdelo da se je jekleni izraz njegovih oči za trenutek stalil, čeprav morda nikoli ni bil zares tope ali popolnoma pomirljiv.

Tudi v najnežnejših trenutkih se ni razklenil oklep njegove železne strogosti, za katerim je prežal vsak hip na napad pripravljeni tiran. Bil je nepotrpežljiv in trmast. Zdelo se je, ko da hodi vedno s stisnjenimi zobmi naokoli. Bil ni zato čisto nič podoben svojim trem starejšim bratom, ki so bili vedno nebržni in dobre volje. Stric Sergej je bil popolnoma samosvojl. Kljub temu smo ga ljubili in smo mu bili naklonjeni.

Ne vem, koliko je ljudi, ki še mislijo z ljubeznijo

na velikega kneza Sergeja, k njihovem gotovo neskončno majhnemu številu se pa prištevam tudi jaz.

Nasprotno od svojega moža in gospoda, je pa bila njegova mlada žena, teta Ela, vsa mehka in ljubezniva. Bila je v resnici naša sestrična; teta nam je postala šele s svojo poroko. Mi smo ji srčno radi izkazovali čast tete, ker smo bili mlajši in v tistih letih, v katerih pomenja že najmanjša razlika let veliko starostno razdaljo.

Stric Sergej je bil čisto tudi nasproti njej strog in robat, kakor nasproti vsem. Ker se je poročila zelo mlada in neizkušena, je postopal z njo kakor njen učitelj. Morala je nemalokdaj poslušati njegove graje, in ker svojih razpoloženj nikoli ni mogel prikriti, sem bila tudi jaz večkrat priča njenega zardevanja od zadrege in njenega »mais Sergel«, s katerim se je branila. Toda njena lepota ga je vendar vedno prevzemala. Njena resnična svojevrsnost mu je izsiljevala oboževanje in iskreno naklonjenost. Zato ji je kljub svoji nergavosti ter grajanju njenih napak in pogršk izkazoval svojo ljubezen z najdragocenejšimi darili. Priroda sama ji je pa bila dala k naravni lepoti tudi še izreden čut za izbiro oblek in eleganco, ki ji je omogočal še bolj stopnjevat iže itak velike telesne čare.

Ruska dvorna noša je bila izredno slikovita in se je nosila ob vsaki večji priložnosti. Sestojala je iz bogato rezljanega baržunastega plašča, pod katerim se je nosil »tablier« iz belega atlasa. Ti pisani, bogato z zlatom in srebrom vezeni plašči — nekateri so bili izdelani iz čisto srebrne ali zlate tkanine — so imeli velike, navzdol viseče rokave in vlečke. Ženskam so dajali nekakšen bolj srednjeveški izraz. K tem oblačilom je spadal neizogibno gloriolli podobni »kakošnik« s po hrbtu padajočo tenčico. Ta noša je spreminjala

vse ruske dvorne svečanosti v revijo pestrosti in obilne mnogoličnosti. Ob takih dneh so bile dvorane, v katerih so se člani vladarske rodovine zbirali, kakor izrezki iz čudežnih legend. To je ustvarjal gotovo bizantinski slog s svojim sijajnim in skrivnostnim razkošjem. Tedaj je nudil prihod carske rodovine v slavnostno dvorano, ali cerkev, prav tako praviljičen kakor nepozaben pogled. Nepozaben, kakor je nepozaben vsak uresničen sen.

Ob takih dneh se je stopnjeval osrečujoči čar tete Ele do tako angelske lepote, da bi najraje zamenjala pero s čopičem, ker bi le tedaj mogla prikazati očem, ki je niso videle, vse tisto kar se z besedami ne da povedati, in naslikati vso njeno resnično podobo, kakršna je bila.

Prišla je visoka, vitka in graciozna kakor lilija in nič manj čista. Nobena cvetica ne bi mogla tekmovati z njeno poltjo, in noben smeh se ne bi dal primerjati z rajskim smehljajem, ki je obkrožal njena polna, božanska usta. Nežna rdečica na njenih licih je bila kakor mandeljinovo cvetje, in mehki pogled njenih čistih oči je pripovedoval o angelstvu te ženske, ki je nosila v svojih rokah navadno šopek majnic.

Barva njenega s srebrom vezene oblačila se je prelivala med modro in zeleno; bila je barva lednikov ali morske vode. Njen gloriolli »kakošnik« se je lesketal od smaragdov in briljantov, in drago kamenje okoli vratu in zapestij jo je samó še bolj približevalo prikazni ljubljene svetnike, katere češćene roke obdaja najdragocenejša okrasje.

Taka je šla: nebeški sen, užitek in praznik oči, razkošje srca in duše. Človek bi pred njo pokleknil že samo za izkaz milosti, da sme poljubiti konec njenih oblačil.

Sokolstvo

Praznik pobreškega Sokola

Včeraj je imelo pobreško sokolstvo svoj praznik. K razvitju naraščajočega prapora in k telovadnemu nastopu na letnem telovadišču so Pobrežani povabili vsa bližnja sokolska društva. Udeležba je dokazala veliko narodno zavednost okoličanov, pa tudi mariborski meščani so se slavnosti udeležili v prav velikem številu. Svečan sprevod, ki je šel izpred Narodnega doma na Pobrežje, je dokazal, da se Sokolstvo zaveda svojega nacionalnega poslanstva, pobreškemu Sokolu pa čestitamo k uspelemu telovadnemu nastopu in mu želimo, da se pod novim praporom številu naraščajnikov še poveča.

1. Sokolski amaterski igralci iz Poljčan so 8. t. m. pod vodstvom režiserja br. Pristinika vprizorili znano kmetsko burko v treh dejanjih »Maksel«. Sodelovali so br. in sestre: Mesarič, Vida, Orel, Koren, Prešernova, Živko, Perdiša, Tuš, Perdiševa in Hinko. Čeprav se je igralo na Mahoričevem vrtu in je bilo že precej hladno, je bil obisk dober.

Iz sodišča

Iz Murske Sobote

Mursko polje se bo oddahnilo. Kazenski senat je obsodil Stojka Jožefa in Feuš Kristino iz Mote na 3 leta oz. 2 leti robije, njega pa še za 3 leta na pridržanje.

Dekla pri trgovcu Žitku v Moti je zapustila začetkom aprila službo in šla živeti »na koruzo« z znanim delamržjem Stojkom Jožefom, ki je tu pa tam vendar le nekaj zaslužil, a je zadovoljstvo komaj za tobak. Ker ima ona 3 otroke z zak. možem, ki ga je pa zapustila, ker da za njo in otroke ni nič skrbel, je šla najprej v službo, nato pa v konkubinat, obetajoč si boljšega življenja. Z žalostjo je spoznala, da se je le zmotila.

Treba je živeti, a Stojko denarja k hiši ni prinašal. Pri bivšem gospodarju pa je bilo vsega obilo. Zakaj bi se ne poizkusilo kaj izmakniti, saj se je večkrat posrečilo, ko je še bila v službi. Kljub izkušnjam 2 predkazni se je spet podala na opolžko pot tatvine in odnesla Žitku več kg mesa in okrog 120 kg moke s srambe na podstrešju, razen tega pa precej kuhinjske posode. — Smolo pa je imela pri drugem podvigu, ko je bila na podstrešju zasačena od domačih Žitnikovih, ki so videli ž njo še enega moškega, a ga niso spoznali, ker je zbežal s prislonecne lestve, ona pa je ostala na podstrešju v žitni shrambi, kjer so jo odkrili. Nič ji ni pomagal skok na nižjo sosednjo streho in nato na tla, ujeli so jo in ji izprašali vest.

Vsi znaki so kazali, da je bil pri tatinskem poslu njen pomagač priležnik Stojko, ki pa je tako orožnikom, kakor preiskovalnemu sodniku in pri glavni razpravi udeležbo zanimal; za prvo tatvino maja pa ni vedel povedati, kje da je bil ob tistem času, za zadnjo pa se je dogovoril z bratom Mihaelom, da mu je pomagal pri alibiju. Le njegov in bratov čas se nista ujemala.

Ker je bil Stojko že večkrat kaznovan zaradi sličnih deliktov, zadnjič celo na 2 leti, ni dvoma, da je tudi sedaj pomagal svoji priležnici. Poleg že omenjene kazni so mu sodniki prisodili še izgubo (časnih pravic za dobo 5 let.

Senatu je predsedoval Komotar Metod, prisodnika pa sta bila Moškon in Probinar, obtožnico je zastopal drž. tožilec dr. Juhart, branil pa je Stojka

Zanimivosti

Politični voditelji Anglije

»Močna trojica«, ki danes »delo« angleško zunanjo politiko, je premier Chamberlain, lord Halifax in sir John Simon. Trije možje se često posvetujejo, kadar so na počitnicah, in so odgovorni tudi za besedilo govora, ki ga ima kdo izmed njih. Sir John Simon, zakladni kancelar, spada k temu triumviratu, ker je kot finančni minister namestnik ministrskega predsednika. Razen tega je voditelj druge največje vladne stranke in svetovalec krone. Da je k trojici spada lord Halifax, je razumljivo. Enak pomen kakor on pa ima danes četrti Anglež: lord Runciman.

V dobah, kakršna je naša, prevladujejo pesimisti in je optimistov zelo malo. Neville Chamberlain pa spada med optimiste. Ne podcenjuje važnost položaja, toda vda se nekemu upanju, da svet ne stoji pred novo vojno, temveč pred novo dobo splošnega sporazuma evropskih narodov. Odgovor generala Franca na angleški načrt o evakuaciji je angleško vlado globoko razočaral. Kakor hitro bo nekoliko popustila srednjeevropska napetost, bo angleška vlada znova začela reševati špansko vprašanje.

Lord Halifax bo vodil angleško delega-

dr. Bajlec, Feušev pa ex offo dr. Pintar. Razpravi je prisostvovalo precej domačega prebivalstva.

Oba obsojena sta si pridržala 3 dni časa za premislek glede event. vložitve priziva.

Radio

TOREK, 13. SEPTEMBRA.

Ljubljana: 12 Opoldanski koncert. 18 Pester koncert. 20 Polke in valčki. 20.30 Bachov večer. 22 Napovedi, poročila, lahka glasba. — Beograd: 16.55 Popoldanski koncert. 20 Prenos opere iz Zagreba. 22.50 Lahka glasba. — Sofija: 19.45 Simfonični koncert. — Praga: 19.55 Orkestralni koncert. — Varšava: 19.30 Orkestralni koncert.

Mali oglasi

Razno

AKTOVKE, ŠOLSKE TORBICE
nahrbtniki, velika izbira, nizke cene pri M. Šterbal-u, Meljska 2. Trg svobode 6. 872

ŠOLSKE torbice in nahrbtnike v veliki izbiri priporoča Kravos, Maribor, Aleksandrova 13. 871

STRIŽENJE 3.—
britje din 2.— v Mlinski 8. 684

Kupim

PARADIŽNIKA
svežega, popolnoma dozorelega, kupi vsako množino Slamič, Ljubljana. 617

Posest

NOVA HIŠA
z velikim vrtom za nizko ceno na prodaj. Vprašati Strma ul. 11, Potočnik. 1020

Prodaj

PRODAJ ALI ZAMENJAM
za kolo angleško obleko. — Marilina 24. 1029

Stanovanje išče

SOBO

mirno in udobno, če je mogoče s posebnim vhomom in v bližini Maistrove ulice, išče gospod s 15. t. m. Ponudbe prosim na upravo »Večernika« pod šifro »Udobnost«. 926

Sobo odda

Oddam lepo, sončno SOBO s 15. sept. Marksova ul. 11. 1023

SOBO IN KUHINJO
oddam. Zrkovska c. 24, Pobrežje. 1021

Zahvala

Povodom izgube našega ljubljene ga sinčka

Slavčka Reismanova

se najtopleje zahvaljujeva župniku g. Zavadlalu, darovalcem cvetja in vsem, ki so nas tolažili ob težkih urah.

Žalujoča mama in atek.

cijo v Ženevo. Verjetno bo tam predlagal odstranitev zloglasnega paragrafa o sankcijah (čl. 16 pakta Zveze narodov). Tako se angleška vodilna politična trojica trudi, da bi rešila in izgladila tri nevarnosti za evropski mir: Španija, Češkoslovaška in člen 16. pakta Društva narodov.

INTELIGENCA DOMAČIH ŽIVALI.

Navadno pravimo, da je najbolj bedasta žival osel. Toda to mnenje je popolnoma napačno, kakor so dokazali znanstveni poizkusi v nekem znanstvenem zavodu v Palermu. Tu so namreč preizkušali »brihtnost« domačih živali s celo vrsto »inteligentnih izpitov«. Po teh izkustvih je na prvem mestu pes, ki mu sledi mačka, toda že na tretjem mestu je — osel, torej daleč pred konjem in ostalimi domačimi živalmi. Najneumnejša domača žival je točkoš, ki enostavno sploh ni reagirala niti na najpreprostejših »izpiti«.

ESKIMI SE LOČUJEJO.

Danska vlada je morala nedavno imenovati drugega ločitvenega sodnika za Eskime, kajti prvi je preveč zaposlen in ne utegne urediti z vsemi ločitvenimi tožbami v primernem času. Dokler Eskimi niso poznali blagodejstev naše civilizacije, niso poznali pojma »ločitev zakona«. Ljudje so živeli v složnem in mirnem zakonu. Imeli so na primer navado, da je mož, ki se je odpravil na večtedenski lov divjačine ali rib, privedel svojo ženo k svojemu najboljšemu prijatelju. Prijatelj je živel ves ta čas z njegovo ženo v nekakem prehodnem zakonu, tudi če je imel lastno ženo. Ko se je mož z lova vrnil, je ženo odvedel zopet domov, se zahvalil prijatelju za ljubeznivo uslugo in ga obdaroval, ker je tako dolgo vzdržal z njo.

Naša kultura pa je take idile skazila. Vendar pa zakonske nezvestobe Eskimi še ne poznajo. Pri modernih Eskimih je na primer dovoljen razlog za ločitev zakona, če žena ponoči občuje s hudičem, t. j. kadar hrope, ali kadar juho preveč

osoli, ali pa kadar se prepira s sosedi. Eskimi so torej prevzeli od nas civilizirancev ločitev zakona z vsemi njegovimi majhnimi in smejnimi vzroki, upajmo pa, da se nekateri njihovi povodi za ločitev ne bodo uveljavili pri nas!

LETALO ZA 100 POTNIKOV.

Ameriški konstrukterji letal Boeing, Consolidated in Douglas delajo ta čas na konstrukciji orjaškega letala, ki bo v njem prostora za sto ljudi in 18 mož posadke. Letalo bo gotovo šele l. 1941, in takrat bo podvzelo tudi preokooceanski polet — v višini 7—8000 m nad morjem — z ameriškega letališča North Beach Airport v Anglijo. Letalo bo komfortno urejeno. Kabine bodo opremljene s kopalnicami, v njem bo tudi velika jedilnica, kadilni salon in igralnica, športna dvorana in končno celo kinematografska dvorana. Konstrukterji upajo, da bo s takimi letali mogoče začeti z rednim letalskim prometom med Evropo in Ameriko. Kot kuriozitetu je treba dodati, da traja pri atkih letih ena ura prav za prav samo 35 minut, kajti pri letu v smeri Amerika—Evropa se na vsako uro pridobi 25 minut časa. Pri obratni smeri se pa seveda ura za 25 minut podaljša.

»ANGELJI VARUHI« NA ANGLEŠKIH CESTAH.

Angleška policija je izurila 800 posebnih prometnih policistov, ki jih je razposlala po vsej Angliji. Ti policaji ne smejo motocikliste in avtomobiliste kaznovati, marveč samo opozoriti na njihove napake. Po takem »očetovskem« opominu izročajo grešnemu vozaču listek s tole vsebino: »Dovoljujemo si Vas opozoriti na male napake, kajti tudi te pogosto povzročijo veliko nevarnost za Vas in za druge. Trudimo se, da bi preprečili nesrečo, zato stirmo vse, da bi jih bilo čim manj. Pomagajte nam tudi Vi v tem našem prizadevanju.«

× **Svilene in zlate znamke.** Iranska vlada namerava izdati jubilejno serijo svilenih znamk; znamke bodo okrašene s ploščicami iz čistega zlata.

× **Prijatelj ubil najboljšega prijatelja — zaradi znamke.** V nekem londonskem predmestju so našli ubitega znanega filatelista. Preiskava je pojasnila, da ga je ubil njegov najboljši prijatelj, da bi si lahko na ta način prisvojil dragoceno znamko »Hanover-feldruk«, ki mu je pokojni ni hotel prodati za nobeno ceno.

× **Dvojčki sta rodili po dvojčke.** V neki newyorški ženski kliniki sta skoraj istočasno rodili dve dvojčki po dvojčke. Vsi štirje fantje so si tako močno med seboj podobni, da so jim morali obesiti na vrat posebne verižice z imeni, da jih ne bi zamenjali.

× **V San Franciscu stavka 6 tisoč modistk.** V San Franciscu je stopilo v stavko 6 tisoč modistk, ker jim podjetja niso hoteli zvišati plač. V zgodovini stavk modnega delavstva je to največja stavka v Združenih državah. Gospodarstvo bo imelo zaradi stavke vsekakor velike izgube. Stavkajo modistke iz 27 večjih modnih delavnic.

× **Koliko psov je v Evropi?** V Evropi (razen Rusije) je 1.260.000 psov; pred desetimi leti jih je bilo manj kakor milijon. Največ psov ima Belgija, kjer pride na vsakih 100 ljudi 34 psov, za njo pa se vrstijo Češkoslovaška (27), Avstrija (26), Švica (21), Nemčija (16), Madžarska (15) itd.

× **Koliko ljudi živi na zemlji?** Po najnovejših podatkih živi na zemlji 2 milijardi 110 milijonov ljudi. Od teh jih je v Evropi 520 milijonov, v Aziji 1 milijardo 162 milijonov, v Afriki 226 milijonov in v Avstraliji z otočjem 11 milijonov.

VSE ZA ŠOLO

KUPITE NAJCENEJE IN NAJBOLJE V KNJIGARNI IN PAPIRNICI

TISKOVNE ZADRUGE

MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 13